

BALTŪJŲ DOBILŲ VEISLIŲ, ĮRAŠYTŲ Į NACIONALINĮ AUGALŲ VEISLIŲ SĄRAŠĄ, CHARAKTERISTIKOS

BALTIEJI DOBILAI

	psl.
Dotnuviai	1
Nemuniai	1
Norstar	2
Ramona.....	2
Retor	2
Riesling.....	3
Rivendel.....	3

Dotnuviai. Baltųjų dobilų veislė sukurta Lietuvos žemdirbystės institute. Veislę sukūrė dr. Algirdas Sprainaitis ir Egidijus Vilčinskas.

‘Dotnuvių’ veislės baltųjų dobilų ūkinio vertingumo savybės įvertintos 2006–2008 m. atlikus jų tyrimus Plungės ir Pasvalio AVT stotyse. Veislės tyrimo metais šiose stotyse gautas vidutinis $2,45 \text{ t ha}^{-1}$ sausų medžiagų derlius. Didžiausias ‘Dotnuvių’ veislės baltųjų dobilų sausų medžiagų derlius gautas 2007 m. Pasvalio AVT stotyje įrengtame bandyme – $4,00 \text{ t ha}^{-1}$.

Atskirais ‘Dotnuvių’ veislės tyrimo metais išauginto derliaus žalios masės sausoje medžiagoje buvo nustatyta: baltymų 20,0–23,3 proc., o ląstelienos – 15,6–18,8 proc. Šios veislės augalai pasižymi palyginti gausiu lapų kiekiu. Įrengtuose bandymuose išaugintame žalios masės derliuje lapai sudarė 47,1–53,1 proc. Šių dobilų išvermingumas žiemojimui vidutiniškai įvertintas 6,3 balo, o atsparumas išgulimui – 8,4 balo. Augalų vidutinis aukštis – 26 cm.

Vegetacijos periodo vidutinė trukmė – 162 dienos (skaičiuojant nuo sausio mėn. 1 d. iki pirmos pjūties). Įrengtuose bandymuose tyrimo metais ‘Dotnuvių’ veislės baltuosius dobilus nežymiai pažeidė miltligė (iki 5 proc.) ir kitos ligos.

Nemuniai. Baltųjų dobilų veislė, sukurta Lietuvos žemdirbystės institute. Veislės autoriai: A.Sprainaitis, I.Brazauskienė ir S.Virbickienė.

1995-2000m. atliktų konkursinių bandymų duomenimis, dobilų ‘Nemuniai’ vidutinis sausų medžiagų derlius sudarė $8,56 \text{ t ha}^{-1}$, o standartinių veislių: ‘Atoliai’ – $7,88 \text{ t ha}^{-1}$ ir ‘Sūduviai’ – $8,10 \text{ t ha}^{-1}$. Sėklų atitinkamai: 157,2; 100,8 ir 131,3 t ha^{-1} . Konkurencine galia ‘Nemuniai’ mišiniuose su varpinėmis žolėmis nenusileidžia minėtoms standartinėms veislėms.

Pagal morfologines – biologines savybes veislė ‘Nemuniai’ užima tarpinę padėtį tarp dobilų atmainų *giganteum* ir *hollandicum*. Dobilai ‘Nemuniai’ vidutinio ankstyvumo, pražysta birželio

pradžioje. Sėklas subrandina rugpjūčio pirmoje pusėje. Sėklos smulkios, 1000 sėklų masė 0,6-0,8 g. Lapai sudaro 60,0% bendros augalo masės. Veislė atspari dobilų vėžiui, dėl ko gerai peržiemoja.. Pagal derliaus cheminės sudėties rodiklius dobilai 'Nemuniai' artimi kitoms veislėms. Sausoje medžiagoje nustatytas vidutinis baltymų kiekis 18,7%, ląstelienos - 20,7%.

Norstar (Hokv 9262). Baltųjų dobilų veislė sukurta Norvegijoje, Planteforsk (Norges vel) sėklininkystės firmoje. Baltųjų dobilų veislių ūkinio vertinimo bandymuose ši veislė tirta 1999-2001 metais Plungės ir Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyse. Bandymuose gautas vidutinis žalios masės sausų medžiagų derlius 6,58 t ha⁻¹ (6,0 % didesnis už standartinės veislės 'Sūduviai'), o sėklų - 0,17 t ha⁻¹ (6,3 % didesnis už standartinės veislės). Didžiausias sausų medžiagų derlius gautas 2001 m. Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyje - 7,76 t ha⁻¹, o sėklų - 0,21 t ha⁻¹ (1999 m.). 'Norstar' veislės baltųjų dobilų kokybiniai rodikliai žymiai geresni už standartinės veislės. Bandymuose išauginto derliaus sausoje medžiagoje baltymai vidutiniškai sudarė 19,7 %, o ląsteliena - 17,5 %. Šios veislės dobilai pasižymi gausiu lapuotumu. Bandymuose išaugintame derliuje lapai sudarė 41,9 % bendro žaliosios masės derliaus. Augalai palyginti ištvermingi šalčiams ir atsparūs išgulimui. Jų ištvermingumas žiemojimui įvertintas 8 balais, išgulimui - 7,8 balo. Augalų vidutinis aukštis 24 cm. 'Norstar' (Hokv 9262) veislės dobilai yra ankstyvesni už standartinės veislės. Jų vegetacijos periodo vidutinė trukmė iki pirmos pjūties 153 dienos (skaičiuojant nuo sausio mėnesio 1 dienos).

Ramona. Baltųjų dobilų veislė sukurta Švedijoje, Svalöf Weibull sėklininkystės firmoje. Veislės ūkinio vertinimo tyrimai atlikti 1999-2002m. Plungės ir Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyse. Veislės bandymuose gautas vidutinis 5,12 t ha⁻¹ sausų medžiagų ir 0,12 t ha⁻¹ sėklų derlius. Didžiausias sausų medžiagų derlius gautas 2001 m. Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyje – 7,87 t ha⁻¹. Žalios masės sausoje medžiagoje baltymai vidutiniškai sudarė 20,1%, o ląsteliena – 15,6%. “Ramona” veislės augaluose baltymų nustatyta 0,7% daugiau už standartinės veislės “Sūduviai”. Bandymuose išaugintame derliuje lapai sudarė 34,6% bendro žalios masės derliaus.

Augalų ištvermingumas žiemojimo sąlygoms įvertintas 7,6 balo - kaip ir standartinės baltųjų dobilų veislės. Vidutinis augalų aukštis 26 cm. Jų atsparumas išgulimui įvertintas vidutiniškai 7,4 balo. Vegetacijos periodo vidutinė trukmė iki pirmos pjūties 152 dienos. Bandymo metais “Ramona” veislės augalai mažai buvo pažeisti rūdžių (10%), antraknozės (5%) ir kitų ligų.

Retor. Baltųjų dobilų veislė sukurta Olandijoje, Mommersteeg/ Advanta sėklininkystės firmoje. Veislės ūkinio vertinimo tyrimai atlikti 2001-2003 m. Plungės ir Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyse. Veislės bandymuose gautas vidutinis 4,58 t ha⁻¹ sausų medžiagų ir 0,10 t ha⁻¹ sėklų

derlius. Didžiausias sausų medžiagų derlius gautas 2001 m. Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyje – 8,86 t ha⁻¹. Žalios masės sausoje medžiagoje baltymai vidutiniškai sudarė 21,5 proc., o ląsteliena – 10,4 proc. ‘Retor’ veislės augaluose baltymų nustatyta 0,5 proc. daugiau, o ląstelienos 1,1 proc. mažiau už standartinės ‘Sūduviai’ veislės. Bandymuose išaugintame derliuje lapai sudarė 42,4 proc. bendro žalios masės derliaus.

Augalų ištvermingumas žiemojimo sąlygoms įvertintas 7,5 balo. Vidutinis augalų aukštis 27 cm. Jų atsparumas išgulimui įvertintas vidutiniškai 8,4 balo. Vegetacijos periodo vidutinė trukmė 153 dienos (iki pirmos pjūties). Bandymo metais ‘Retor’ veislės baltieji dobilai mažai buvo pažeisti rūdžių (9 proc.) ir kitų ligų.

Riesling. Baltųjų dobilų veislė sukurta Olandijoje, Cebeco Seeds B.V. sėklininkystės firmoje. Veislės ūkinio vertingumo bandymai atlikti 1999-2001m. Plungės ir Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyse. Bandymuose gautas vidutinis 6,18 t ha⁻¹ sausų medžiagų ir 0,16 t ha⁻¹ sėklų derlius. Gausiausias sausų medžiagų derlius gautas 2001 m. Pasvalio stotyje -7,73 t ha⁻¹. Žalios masės sausoje medžiagoje baltymai vidutiniškai sudarė 18,6 %. Iš visų tirtų baltųjų dobilų veislių ‘Riesling’ veislės dobiluose nustatytas mažiausias ląstelienos kiekis – 17,1 % (1,9 % mažiau nei standartinės veislės ‘Sūduviai’ augaluose). Augalai pasižymi atsparumu nepalankioms augimo sąlygoms. Jų ištvermingumas žiemojimui įvertintas 8,3 balo, o atsparumas išgulimui – 8,5 balo. Vidutinis augalų aukštis 26 cm. Lapai vidutiniškai sudaro 41,5 % bendros augalų masės. Vegetacijos periodo vidutinė trukmė iki pirmos pjūties 155 dienos.

Rivendel. Baltųjų dobilų veislė ‘Rivendel’ sukurta Danijoje, DLF Trifolium sėklininkystės firmoje. Konkursiniuose bandymuose tirta Plungės, Kauno ir Pasvalio augalų veislių tyrimo stotyse 1996 – 1998 metais. Šios veislės dobilai smulkialapiai, pasižymintys labai stabiliais derliais. Per bandymų laikotarpį vidutiniškai gauta 5,75 t ha⁻¹ sausų medžiagų. Didžiausias sausų medžiagų derlius gautas 1997 m. Kauno stotyje – 6,1 t ha⁻¹. Sėklų derlius gautas 0,18 t ha⁻¹, nežymiai (0,06 t ha⁻¹) didesnis už standartinės veislės ‘Bitūnai’ derlių. Per bandymų laikotarpį geriau žiemojo už standartinės veislės dobilus. Augalai vidutiniškai užauga 37 cm aukščio, mažai išgula. Lapai sudaro 39,4 % bendro žalios masės svorio. Baltymų sausoje masėje vidutiniškai buvo 21%. Firmos specialistų daviniais ‘Rivendel’ veislės dobilai labai tinka ilgalaikėms kultūrinėms ganykloms įrengti, nes jose ilgiau išsilaiko už kitų baltųjų dobilų veislių augalus.